

SEPA

Ο ενιαίος χώρος πληρωμών σε ευρώ

Επιμέλεια: **Κώστας Ταβλαρίδης**, Διευθυντής Τομέα Συστημάτων Πληρωμών της ΕΕΤ
Βασίλης Παναγιωτίδης, Στέλεχος Τομέα Συστημάτων Πληρωμών της ΕΕΤ

*Η χρήση ενός κωδικού που προσδιορίζει
την τράπεζα (BIC) και ο διεθνής αριθμός
τραπεζικού λογαριασμού (IBAN)
ως ακρογωνιαίοι λίθοι του ενιαίου χώρου
πληρωμών σε ευρώ (SEPA)*

*Οι πρωτοβουλίες για την προώθηση
της χρήσης τους σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο*

A. Η αποκλειστική χρήση του BIC και IBAN στο περιβάλλον SEPA

Το Δεκέμβριο 2006, η Ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών¹ ενέκρινε τους τεχνικούς και επιχειρηματικούς κανόνες για την αποστολή και λήψη, από την 1η Ιανουαρίου 2008, ηλεκτρονικών μεταφορών πιστώσεων και άμεσων χρεώσεων προς και από όλες τις ευρωπαϊκές χώρες, με προτεραιότητα τα κράτη-μέλη χωρίς παρέκκλιση².

Στους εν λόγω κανόνες προβλέπεται η υποχρεωτική χρήση ενός κωδικού που προσδιορίζει την τράπεζα (BIC³) του δικαιούχου και ο διεθνής αριθμός τραπεζικού λογαριασμού (IBAN⁴) τόσο του δικαιούχου της πληρωμής, όσο και του εντολέα αυτής⁵.

Σε περιβάλλον SEPA οι ηλεκτρονικές κινήσεις κεφαλαίων, δηλαδή οι μεταφορές πιστώσεων (εμβάσματα) και οι άμεσες χρεώσεις (πάγιες εντολές), δεν θα πρέπει να είναι λιγότερο αποτελεσματικές, γρήγορες και ασφαλείς από αυτές που παρέχονται στους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις σε εθνικό επίπεδο. Σε περιβάλλον SEPA ο εντολέας μιας ηλεκτρονικής κίνησης κεφαλαίων θα πρέπει να δίνει στην τράπεζά του τα ίδια αναγνωριστικά στοιχεία λογαριασμού του δικαιούχου και της τράπεζας του τελευταίου, ανεξάρτητα εάν η πληρωμή γίνεται σε άλλη τράπεζα της χώρας του ή σε οποιαδήποτε τράπεζα εγκατεστημένη στον SEPA⁶.

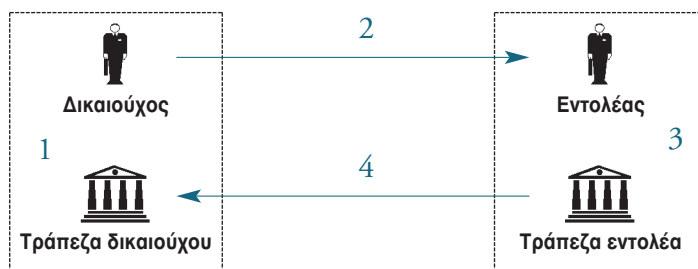
Προκειμένου λοιπόν να επιτευχθεί η αυτοματοποίηση και η μείωση του κόστους χρήσης των ηλεκτρονικών μεταφορών πιστώσεων και άμεσων χρεώσεων προς οποιονδήποτε δικαιούχο ή οφειλέτη μιας πληρωμής, απαιτείται η χρήση IBAN και BIC. Παράλληλα, προκειμένου να μειωθεί το όποιο τυχόν κόστος επιστροφής ή απόρριψης μιας ηλεκτρονικής μεταφοράς πίστωσης ή άμεσης χρέωσης απαιτείται στο αρχικό μήνυμα να υπάρχει και ο IBAN του εντολέα (ή δικαιούχου στην περίπτωση μιας άμεσης χρέωσης) και ο BIC της τράπεζάς του. Θα πρέπει να ξεκαθαριστεί στο σημείο αυτό ότι η υποχρεωτική μεταφορά στο μήνυμα πληρωμής του IBAN του εντολέα γίνεται και παραμένει σε διατραπεζικό επίπεδο, με σκοπό την ικανοποίηση του παραπάνω στόχου, και σε καμία περίπτωση δεν θα πρέπει να γνωστοποιείται από την τράπεζα δικαιούχου στον τελικό δικαιούχο⁷.

¹ Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών (European Payments Council - EPC) είναι το σώμα λήψης αποφάσεων και συντονισμού του ευρωπαϊκού τραπεζικού κλάδου σε σχέση με τις πληρωμές. Αποτελείται από μεγάλες ευρωπαϊκές τράπεζες, εθνικές ενώσεις τραπεζών και τις τρεις ευρωπαϊκές τραπεζικές ομοσπονδίες (εμπορικών, αποταμιευτικών και συνεταιριστικών τραπεζών) που αντιπροσωπεύουν όλα τα ευρωπαϊκά πιστωτικά ιδρύματα. Στην ολομέλεια του EPC συμμετέχει, ως παρατηρητής, εκπρόσωπος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Ο άμεσος στόχος του EPC είναι να υποστηρίξει και να προωθήσει με αυτορρυθμιση τη δημιουργία του ενιαίου χώρου πληρωμών σε ευρώ (SEPA). Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. <http://www.europeanpaymentscouncil.eu>

² Πρόκειται για τα 13 κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχουν υιοθετήσει το ευρώ. Η συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή αναφέρεται και ως ευρωζώνη.

³ Ο BIC (Bank Identifier Code) είναι ένας κωδικός από 8 έως 11 χαρακτήρες, ο οποίος χρησιμοποιείται από το παγκόσμιο σύστημα μεταβίβασης ηλεκτρονικών τραπεζικών μηνυμάτων SWIFT, προκειμένου να προσδιορισθεί μία τράπεζα ή και σε ορισμένες περιπτώσεις το κατάστημα μιας τράπεζας. Παράδειγμα κωδικού BIC για τον προσδιορισμό της Τράπεζας της Ελλάδος: BNGRGRAXXX

Διάγραμμα χρήσης του IBAN στη μεταφορά κεφαλαίων

1. Η Τράπεζα του Δικαιούχου χορηγεί τον IBAN και το σχετικό BIC στο Δικαιούχο.
2. Ο Δικαιούχος αποστέλλει τον IBAN και το σχετικό BIC στον Εντολέα.
3. Ο Εντολέας υποβάλει μία διασυνοριακή εντολή μεταφοράς πίστωσης η οποία περιλαμβάνει τον IBAN του Δικαιούχου και το σχετικό BIC.
4. Η Τράπεζα του Εντολέα ελέγχει τον IBAN και το BIC και διαβιβάζει την εντολή μεταφοράς στην Τράπεζα του Δικαιούχου. Ο λογαριασμός του Δικαιούχου θα πιστωθεί με τη λήψη της εντολής.

⁴ Ο IBAN (International Bank Account Number) είναι ένας τραπεζικός λογαριασμός δομημένος σύμφωνα με προδιαγραφές που έχει φτιάξει ο διεθνής οργανισμός προτύπων ISO (International Standards Organization) και αποτελεί διευρυμένη έκδοση του υπάρχοντος τραπεζικού αριθμού λογαριασμού του πελάτη που τον καθιστά αναγνωρίσιμο διεθνώς. Το μήκος των αλφαριθμητικών χαρακτήρων του IBAN διαφέρει ανά χώρα, αλλά οι πληροφορίες που παρέχονται είναι οι ίδιες. Στη χώρα μας ο IBAN έχει μήκος 27 χαρακτήρων και για ελληνικούς λογαριασμούς έχει τη μορφή: GRkk BBB BBBB CCCC CCCC CCCC CCCC, όπου GR = κωδικός χώρας, k = ψηφία ελέγχου, B = κωδικός τράπεζας και καταστήματος, C = αριθμός λογαριασμού.

⁵ Στην περίπτωση της ηλεκτρονικής άμεσης χρέωσης απαιτείται ο IBAN του οφειλέτη της πληρωμής και ο BIC της τράπεζάς του και ο IBAN του δικαιούχου της πληρωμής.

⁶ Το εδαφικό πεδίο εφαρμογής του SEPA αφορά καταρχήν 31 ευρωπαϊκές χώρες, με προτεραιότητα σε αυτές της ευρωζώνης. Αναλυτικότερα, πρόκειται για τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ και τις Ισλανδία, Νορβηγία, Λιχτενστάιν και Ελβετία.

⁷ Η ανάγκη συσχετισμού μιας ηλεκτρονικής μεταφοράς πίστωσης ή άμεσης χρέωσης με κάποιο τιμολόγιο ή λογαριασμό, θα καλύπτεται μέσω της χρήσης μοναδικών αναγνωριστικών κωδικών που θα αναπαράγει ο δικαιούχος μιας πληρωμής και θα μεταφέρονται στα σχετικά διατραπεζικά μηνύματα.

B. Η υποχρεωτική χρήση του BIC και IBAN στις διασυνοριακές ηλεκτρονικές μεταφορές πιστώσεων σε ευρώ

1. Οι σχετικές προβλέψεις του Κανονισμού (ΕΚ) 2560/2001 σχετικά με τις διασυνοριακές πληρωμές σε ευρώ⁸

Η ρυθμιστική παρέμβαση του κοινοτικού νομοθέτη κρίθηκε αναγκαία για την ικανοποίηση, μεταξύ άλλων, ενός αιτήματος που εκτιμήθηκε ότι θα συμβάλει στην καθιέρωση ενός ενιαίου χώρου πληρωμών για το ευρώ, την ενίσχυση του ανταγωνισμού στην ενιαία αγορά και την αύξηση των ωφελειών για τον καταναλωτή. Πρόκειται για το αίτημα της ευθυγράμμισης των εξόδων, τα οποία επιβάλλουν τα πιστωτικά ιδρύματα στις μεταφορές πιστώσεων σε ευρώ που εκτελούνται μέσα στην Κοινότητα και εκείνων που επιβάλλουν στις εγχώριες μεταφορές πιστώσεων⁹.

Για τη διευκόλυνση και την επίτευξη της αυτοματοποίησης κατά την εκτέλεση των διασυνοριακών μεταφορών πιστώσεων σε ευρώ στην Κοινότητα κρίθηκε σκόπιμο να καθιερωθούν δύο κατηγορίες ρυθμίσεων που αφορούν την κατάργηση των υποχρεώσεων γνωστοποίησης στις αρχές των διασυνοριακών μεταφορών πιστώσεων –μέχρι ενός ορισμένου ποσού– για την κατάρτιση των στατιστικών του ισοζυγίου πληρωμών, καθώς και τη χρήση των κωδικών IBAN και BIC που είναι αναγκαίοι για την αυτοματοποιημένη επεξεργασία των διασυνοριακών μεταφορών πίστωσης¹⁰.

Συνεπώς, ειδικά για τις διασυνοριακές μεταφορές πίστωσης κρίθηκε αναγκαίο να επιβληθεί, τόσο στα πιστωτικά ιδρύματα όσο και στους πελάτες τους, η υποχρέωση να προβαίνουν σε αμοιβαία γνωστοποίηση, μετά από σχετικό αίτημα¹¹:

- του διεθνούς αριθμού τραπεζικού λογαριασμού (IBAN) του δικαιούχου, και
- του κωδικού αναγνώρισης τράπεζας (BIC) του ιδρύματος του δικαιούχου.

2. Η υποχρεωτική χρήση του BIC και IBAN, από την 1η Ιανουαρίου 2007, για τη διενέργεια διασυνοριακών μεταφορών πιστώσεων σε ευρώ

Οι πελάτες των τραπεζών που πραγματοποιούν ηλεκτρονικές μεταφορές πιστώσεων σε ευρώ (εμβάσματα) από τη χώρα μας, προς δικαιούχους σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, θα αντιμετωπίσουν προβλήματα αν δεν φροντίσουν να γνωρίζουν και να ενημερώνουν την τράπεζά τους για το BIC και το IBAN του δικαιούχου. Αυτό διότι οι ευρωπαϊκές τράπεζες από την 1η Ιανουαρίου 2007 δεν είναι υποχρεωμένες να δέχονται πληρωμές με ανακριβή ή ελλιπή στοιχεία του δικαιούχου που αφορούν τον BIC και τον IBAN, η δε έλλειψη των παραπάνω στοιχείων μπορεί να επιφέρει επιπλέον έξοδα για τον εντολέα-πελάτη ή ακόμα και να οδηγήσει σε απόρριψη του εμβάσματος.

⁸ L 344, 28.12.2001, σελ. 13.

⁹ Για μια λεπτομερή ανάλυση των διατάξεων του Κανονισμού (ΕΚ) 2560/2001, βλ. Γκόρτσος, Χρ. Βλ., Δελτίο ΕΕΤ, τεύχος αριθ. 28, Α΄ Τριμηνία 2004, σελ. 40.

¹⁰ Σύμφωνα με το 11ο σημείο, εδάφια β΄ και γ΄ του αιτιολογικού του Κανονισμού «Η ευρύτερη δυνατή χρήση αυτών των κωδικών έχει ουσιώδη σημασία».

¹¹ Άρθρο 5, παρ. 1 και 4 του Κανονισμού (ΕΚ) 2560/2001.

Η αλλαγή αυτή έχει αποφασιστεί, λαμβάνοντας υπόψη τόσο τις προβλέψεις του Κανονισμού (ΕΚ) 2560/2001 όσο και τους τεχνικούς και επιχειρηματικούς κανόνες για τη διενέργεια ηλεκτρονικών μεταφορών πιστώσεων και άμεσων χρεώσεων σε περιβάλλον SEPA από την 1η Ιανουαρίου 2008, από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών (EPC) –το όργανο λήψης αποφάσεων και συντονισμού σε θέματα πληρωμών του ευρωπαϊκού τραπεζικού κλάδου– και είναι ένα σημαντικό βήμα για την επίτευξη του στόχου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη δημιουργία του ενιαίου χώρου πληρωμών σε ευρώ.

Θα πρέπει να επισημανθεί ιδιαίτερα ότι τον IBAN του κάθε πελάτη τον δημιουργεί αποκλειστικά η τράπεζα, στην οποία τηρείται ο τραπεζικός λογαριασμός του πελάτη.

Οι πελάτες των τραπεζών που θέλουν να στείλουν μία πληρωμή σε ευρώ σε ένα δικαιούχο (προμηθευτή, συγγενή κ.λπ.) θα πρέπει να φροντίσουν να λάβουν τον BIC και τον IBAN του δικαιούχου και να συμπεριλάβουν αυτές τις πληροφορίες στην οδηγία πληρωμής που δίνουν στην τράπεζά τους.

Οι δικαιούχοι των πληρωμών, από την πλευρά τους, θα πρέπει να γνωστοποιούν τον BIC και τον IBAN τους στον εντολέα της πληρωμής, παραδείγματος χάριν με την αποτύπωσή του επί των τιμολογίων πληρωμής.

Σε αυτό το πλαίσιο οι επαγγελματικές ενώσεις, τα εμπορικά και βιοτεχνικά επιμελητήρια, καθώς και τα ίδια τα πιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να ενημερώσουν τα μέλη και τους πελάτες τους που αποστέλλουν ή λαμβάνουν διασυνοριακές μεταφορές πιστώσεων σε ευρώ για την ανάγκη γνωστοποίησης στους αντισυμβαλλομένους τους του BIC της τράπεζάς τους και του αριθμού λογαριασμού τους σε μορφή IBAN.

Γ. Η υποχρεωτική χρήση του IBAN στις εγχώριες ηλεκτρονικές μεταφορές πιστώσεων σε ευρώ

1. Η υποχρεωτική χρήση του IBAN, από την 1η Ιουλίου 2007, για τη διενέργεια εγχώριων μεταφορών πιστώσεων σε ευρώ

Σύμφωνα με απόφαση που έλαβαν οι εγκατεστημένες στη χώρα μας τράπεζες, στο πλαίσιο της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, η χρήση του IBAN θα είναι υποχρεωτική από την 1η Ιουλίου 2007 και για τις ηλεκτρονικές μεταφορές πιστώσεων (εμβάσματα) πελατείας που θα γίνονται μεταξύ τραπεζών εγκατεστημένων εντός της χώρας μας. Στο σημείο αυτό χρήζουν διευκρίνισης τα ακόλουθα:

- Η προσκόμιση από τον εντολέα μιας ηλεκτρονικής μεταφοράς πίστωσης του κωδικού προσδιορισμού της τράπεζας του δικαιούχου (BIC), η οποία λειτουργεί στην Ελλάδα, δεν είναι υποχρεωτική για την επίτευξη της απαιτούμενης αυτοματοποίησης της πληρωμής, δεδομένου ότι οι τράπεζες που λειτουργούν στη χώρα μας γνωρίζουν τον BIC των υπόλοιπων τραπεζών. Μόνο σε περιπτώσεις χρήσης εναλλακτικών δικτύων (π.χ. e-banking) για τη διενέργεια μιας ηλεκτρονικής μεταφοράς πίστωσης, ίσως χρειαστεί να γνωρίζει ο εντολέας τον BIC της τράπεζας δικαιούχου που λειτουργεί στην Ελλάδα.
- Σε περίπτωση που ο εντολέας δεν προσκομίσει στην τράπεζά του τον αριθμό λογαριασμού IBAN του δικαιούχου, παρά μόνο τον απλό αριθμό λογαριασμού του, τότε η πίστωση του δικαιούχου θα είναι εφικτή, ωστόσο το κόστος εκτέλεσης της εντολής ενδέχεται να είναι υψηλότερο, λόγω της μη αυτοματοποιημένης διαδικασίας εκτέλεσης της εντολής.

Συμπερασματικά, οι πελάτες των τραπεζών, καταναλωτές και επιχειρήσεις, θα πρέπει από την 1η Ιουλίου 2007 να παρέχουν στην τράπεζά τους τον IBAN του δικαιούχου της πληρωμής, έτσι ώστε να εξασφαλίσουν χαμηλότερες τιμολογήσεις, υψηλότερα επίπεδα αυτοματοποίησης και περιορισμό λανθασμένων πιστώσεων.

2. Η υποχρεωτική χρήση του IBAN για την επιστροφή φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων μέσω των τραπεζών

Σύμφωνα με το άρθρο 1 της Απόφασης υπ' αριθμ. 11142200/8853/0016 του Υφυπουργού Οικονομίας και Οικονομικών «Ρύθμιση θεμάτων σχετικών με την επιστροφή φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων μέσω των τραπεζών»¹², η επιστροφή του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων, που προκύπτει από την εκκαθάριση της οικείας αρχικής δήλωσης και η οποία εκκαθάριση διενεργείται από τη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, πραγματοποιείται μέσω των τραπεζών: ΕΘΝΙΚΗ, ΕΜΠΟΡΙΚΗ, ALPHA BANK, ΓΕΝΙΚΗ, ΑΤΤΙΚΗ, ΠΕΙΡΑΙΩΣ, EFG EUROBANK ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΕΓΝΑΤΙΑ, ΛΑΪΚΗ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ, PROTON BANK, MILLENNIUM BANK, ΑΓΡΟΤΙΚΗ, ASPIS BANK, PROBANK, ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ, ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ.

Για την ένταξη των φορολογουμένων στο σύστημα επιστροφής του φόρου εισοδήματος:

- Ο φορολογούμενος σημειώνει στη δήλωσή του την τράπεζα και **τον αριθμό του IBAN λογαριασμού** (ταμειευτηρίου, όψεως ή τρεχούμενο), σε πίστωση του οποίου επιθυμεί να μεταφερθεί το επιστρεφόμενο ποσό του φόρου εισοδήματος.
- Εφόσον δεν έχει τραπεζικό λογαριασμό ή δεν επιθυμεί την πίστωση του λογαριασμού του με το επιστρεφόμενο ποσό, θα δηλώνει μία από τις παραπάνω τράπεζες, στην οποία θέλει να δοθεί εντολή από το Δημόσιο να του καταβληθεί το επιστρεφόμενο ποσό του φόρου εισοδήματος.

Δ. Πού μπορώ να μάθω περισσότερα για τον BIC και τον IBAN;

1. Ελληνική Ένωση Τραπεζών:

- <http://www.hba.gr/iban.pdf>
- <http://www.hba.gr/5publ/protypa/IBAN.pdf>
- http://www.hba.gr/5publ/enimerotika/iban_b.htm#1
- http://www.hba.gr/5publ/enimerotika/iban_c.htm

2. Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών (EPC)

<http://www.europeanpaymentscouncil.eu/iban/iban.htm>

3. Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τραπεζικών Προτύπων (ECBS)

<http://www.ecbs.org/iban/iban.htm>

¹² ΦΕΚ Β' 1945, 29.12.2006, σελ. 26585 επόμενα.